

Tveganje revščine

Leta 2010 je pod pragom tveganja revščine živelo približno 254.000 oseb, kar je 31.000 oseb več kot leto prej. Stopnja tveganja revščine se je povišala za 1,4 o. t. na 12,7 %. Globina revščine je ostala enaka kot preteklo leto (20,2 odstotna¹). Ker temelji izračun na podatkih o dohodkih gospodinjstev iz leta 2009², se bo po naši oceni prvi vpliv krize pokazal šele pri podatku o stopnji tveganja revščine za leto 2010. Povečanje tveganja revščine je posledica povečanja razlik v dohodkih, ki so se leta 2009 znižali znatnemu delu gospodinjstev zaradi gospodarske krize, in povečanja brezposelnosti. Hkrati pa je prišlo do nadpovprečnega povečanje plač v dejavnostih z visoko povprečno plačo (kot npr. v zdravstvu, javni upravi in oskrbi z električno energijo). Zaradi nizkih dohodkov gospodinjstev se je znižal prag tveganja revščine, ki je znašal 587 EUR (6 EUR manj kot leto prej) za posameznika in 1.232 EUR (14 EUR manj) za štiričlansko družino z dvema nepreskrbljenima³ otrokoma. Stopnja tveganja revščine je bila še vedno znatno nižja kot v povprečju EU, kjer je ostala na ravni preteklega leta. Opazneje se je povečala le v šestih državah (Španiji, Slovaški, Franciji, Poljski, Grčiji in na Češkem), vendar v vseh manj kot v Sloveniji. Na precejšnje razlike med državami EU v položaju gospodinjstev pa kaže tudi primerjava pragov tveganja revščine⁴, izražena v paritetah kupne moči (PKM), kjer se Slovenija uvršča približno na sredino (glej sliko); to pomeni, da je kupna moč dela gospodinjstev nad pragom tveganja revščine v Sloveniji slabša kot v nekaterih gospodinjstvih, katerih dohodki so sicer pod pragom tveganja revščine, vendar živijo v bogatejših državah, kjer je prag tveganja revščine višji kot v Sloveniji.

Učinkovitost socialnih transferjev se je leta 2010 ohranila na ravni prejšnjih let. Če država v okviru socialnih zavarovanj in iz proračunskih sredstev ne bi zagotavljala socialnih transferjev, bi bila stopnja tveganja revščine leta 2010 24,2-odstotna, kar je 2,2 o. t. več kot leto prej. Od leta 2005 se je stopnja tveganja revščine brez upoštevanja socialnih transferjev postopno zniževala, leta 2010 pa se je prvič po daljšem obdobju opazno zvišala. Vendar pa so socialni transferji kljub temu omogočili približno

enakemu deležu gospodinjstev kot v preteklih letih dvigniti razpoložljive dohodke nad prag tveganja revščine ter s tem znižali stopnjo tveganja revščine za 11,5 o. t. V povprečju EU socialni transferji tveganje revščine znižujejo za 9,3 o. t.

Stopnja tveganja revščine se je zvišala pri skoraj vseh skupinah prebivalstva, ponovno najbolj pri žensker najbolj ogroženih skupinah. Najvišjo stopnjo tveganja revščine so imela gospodinjstva brez delovno aktivnih članov z vzdrževanimi otroki (74,8 %); njim se je materialni položaj najbolj poslabšal, saj se je stopnja tveganja revščine povečala kar za 14,4 o. t. Zelo visoke stopnje so imeli tudi brezposelni (44,1 %), enostarševske družine (31,4 %), najemniki stanovanj (27,6 %) in ženske, stare 65 let in več (27,1 %). Vsem tem skupinam se je tveganje revščine leta 2010 še povečalo. Enočlanskim gospodinjstvom in velikim družinam, ki prav tako sodijo med nadpovprečno ogrožene z revščino, pa se je položaj leta 2009 nekoliko izboljšal. Kljub temu da na stopnjo tveganja revščine v največji meri vpliva brezposelnost oziroma neaktivnost, se zadnja leta soočamo z razmeroma novim problemom revnih zaposlenih. Leta 2010 je bilo med osebami, katerih dohodki so bili pod pragom tveganja revščine, skoraj petina delovno aktivnih. Stopnja tveganja revščine delovno aktivnih je bila leta 2010 v Sloveniji 5,3 % (leta 2009 4,8 %), v povprečju EU pa 8,5 % (leta 2009 8,4 %).

Tudi neenakost porazdelitve dohodka se je na začetku gospodarske krize v Sloveniji povečala, vendar v primerjavi z državami EU ostaja najnižja. Leta 2010 sta se oba kazalnika dohodkovne neenakosti, ki sta izračunana iz dohodkov leta 2009, povečala. Tako je Ginijev količnik znašal 23,8 % (2009: 22,7 %), vrednost razmerja kvartilnih razredov pa se je zvišala s 3,2 na 3,4, kar pomeni, da je imela petina oseb z najvišjimi dohodki 3,4-krat višje dohodke kot petina tistih z najnižjimi dohodki. Na povečanje dohodkovne neenakosti je vplivala predvsem večja brezposelnost in posledično večje število prejemnikov socialnih transferjev in povečanje plač v nekaterih dejavnostih z visoko povprečno plačo, zlasti v javnem sektorju. Kljub povišanju pa je dohodkovna neenakost v Sloveniji po obeh kazalnikih še vedno najnižja v EU.

¹ Torej so bili razpoložljivi dohodki posameznika za 20,2 % pod pragom tveganja revščine, kar pomeni, da je imel povprečen posameznik zgolj 468 € razpoložljivih mesečnih dohodkov.

² Podatki o tveganju revščine 2010 izhajajo iz Raziskave o dohodkih in življenjskih pogojih (SILC) in temeljijo na podatkih o dohodkih, prejetih v letu 2009.

³ Šteje se, da so nepreskrbljeni otroci v starosti do 14 let.

⁴ Prag tveganja revščine po metodologiji Eurostata znaša 60 % mediane razpoložljivega dohodka gospodinjstev v posamezni državi.

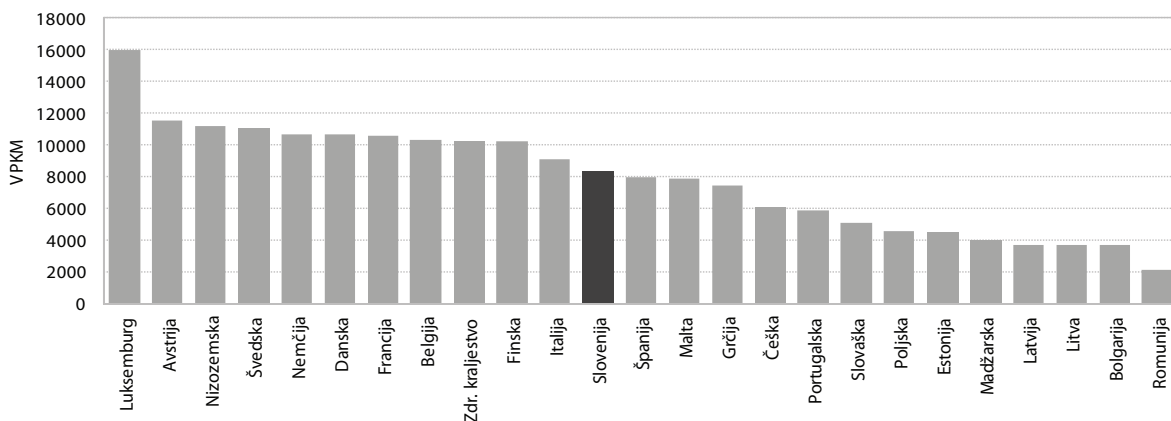
Tabela: Izbrani kazalniki revščine in dohodkovne neenakosti, SLO, EU (dohodki v naravi niso vključeni)

		2000*	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Stopnje tveganja revščine v %:								
pred socialnimi transferji ¹	SLO	37,2	25,9	24,2	23,1	23,0	22,0	24,2
	EU-27	23,0	26,0	26,2	25,8	25,1	25,1	25,7s
po socialnih transferjih	SLO	13,0	12,2	11,6	11,5	12,3	11,3	12,7
	EU-27	16,5	16,5	16,6	16,7	16,4	16,3	16,4s
ženske	SLO	18,0	13,7	12,9	12,9	13,6	12,8	14,1
	EU-27	17,1	17,1	17,3	17,5	17,4	17,1	17,1s
moški	SLO	12,5	10,6	10,3	10,0	11,0	9,8	11,3
	EU-27	15,0	15,7	15,9	15,8	15,5	15,4	15,7s
otroci, mlajši od 18 let	SLO	np	12,1	11,5	11,3	11,6	11,2	12,6
	EU-27	np	19,8	19,9	20,0	20,2	19,9	20,6s
mladi (18–24) let	SLO	np	10,0	8,9	9,1	9,7	7,7	10,0
	EU-27	np	19,6	20,2	20,3	19,9	20,1	21,2s
stari (65+let) ²	SLO	21,0	20,3	19,9	19,4	21,3	20,0	20,2
	EU-27	17,0	18,9	19,0	19,3	18,9	17,8	15,9s
enostarševske družine ³	SLO	17,5	22,0	22,3	28,6	28,8	28,1	31,4
	EU-27	30,0**	31,1	32,5	33,1	35,6	34,0	36,9s
par z najmanj tremi vzdrževanimi otroki (velika družina)	SLO	10,0	16,6	15,2	15,2	11,3	15,7	13,6
	EU-27	np	25,6	25,8	25,7	26,0	25,9	26,0s
gospodinjstva brez delovno aktivnih z vzdrževanimi otroki	SLO	np	54,2	59,1	54,4	57,0	60,4	74,8s
	EU-27	np	61,4	63,1	64,6	61,8	56,6	62,6
enočlanska gospodinjstva	SLO	36,0	44,0	42,4	39,2	41,9	43,4	38,5
	EU-27	np	23,6	23,7	25,1	25,8	25,6	25,0s
brezposelni	SLO	39,5	25,1	33,1	36,2	37,7	43,5	44,2
	EU-27	np	40,0	41,2	43,3	44,6	45,4	45,5s
najemniki stanovanj	SLO	16,6	25,9	21,9	25,7	25,2	22,0	27,6
	EU-27	24,0**	22,7	22,8	24,8	25,3	25,4	25,8s
Kazalniki dohodkovne neenakosti:								
Kvintilni količnik 80/20	SLO	3,1	3,4	3,4	3,3	3,4	3,2	3,4
	EU-27	4,5	5,0	4,9	4,9	5,0	4,9	5,0 s)
Ginijev količnik	SLO	22,0	23,8	23,7	23,2	23,4	22,7	23,8
	EU-27	29,0	30,6	30,2	30,6	30,7	30,4	30,4s)

Vir: Eurostat Portal Page – Living Conditions and Welfare – Income and Living Conditions, (EU-SILC 2011), 2011.

Opombe: ¹ pokojnine so vštete med dohodke; ² gre za revščino starih oseb, ne glede na to, v kakšnem gospodinjstvu živijo; ³ to statistično pomeni enostarševsko gospodinjstvo z vsaj enim vzdrževanim otrokom; * podatek za EU-25; **podatek za leto 2001; np - ni podatka; s - ocena Eurostata.

Slika: Prag tveganja revščine v državah EU, 2010, v paritetah kupne moči

Vir: Eurostat Portal Page – Living Conditions and Welfare – Income and Living Conditions, (EU-SILC 2011), 2011.